

I.Q. NAZAROV
G.S.HALIMOVA

GEOGRAFIYA FANINING METODOLOGIK ASOSLARI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA
MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

I.Q. NAZAROV, G.S.HALIMOVA

**GEOGRAFIYA FANINING
METODOLOGIK
ASOSLARI**

O'quv qo'llanma

**“Durdona” nashriyoti
Buxoro – 2021**

UO'K 91(075.8)

26.89ya73

N 18

Nazarov, I.Q., Halimova, G.S.

Geografiya fanining metodologik asoslari [Matn] : o'quv qo'llanma / I.Q.

Nazarov, G.S. Halimova, - Buxoro: Sadra'din Salim Davlati * Dardona, 2021. .

124 b.

KBK 26.89ya73

Jonqon vatanimiz O'zbekiston bo'limi tarkibida g'ijablashuv davrida ijtimoiy hayotning koinotida tabiiy sharoitlar o'zlashtirish uchun bel bog'lash. Qo'shimchilik, davlatlararo aloqalar, mamlakatlararo aloqalarini yo'lga qo'yishga kirishish. Ushbu vatanimiz davlatining tashkiloti qo'yiladi. Vatanimiz yangi O'zbekiston deb nomlanadi. O'zbekiston hududi ulkan o'zlashtirish, investitsiyalarni bajarish maydoniga aylandi. Ilim-fan sohasiga asoslangan demokratik ijtimoiy taraqqiyotni qo'llab-quvvatlash. Shunday sharoitda bu birinchi qadam o'zlashtirish bilimlari, jamiyatiga aylantirish, kashfiyot amaliyot bilan bog'lanish jarayoni birinchi qadam bo'lib o'tirildi.

Buning uchun birinchi qadamda faning nazariy asoslarini mustahkamlash va ularning mukammal bilimini ta'minlash lozim. Chunki amaliyot uchun yosh nazariyadan ko'ra muhimroq ahamiyatga ega. Shu bois ushbu qo'llanmada birinchi qadam umumgeografik qonunlar va qat'iy nazariy ushunchalarning mazmun-mohiyati va ularning amaliy ahamiyati muvofiq ravishda yoritilgan. O'quv qo'llanma o'sha magistrant, mustaqil o'qiyuvchi, yosh olimlar uchun mo'ljallangan.

Mas'ul muharrir:

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti Quruqlik gidrologiyasi kafedrasi professori, g.f.d. **F.H.Hikmatov**

Taqritchilar:

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti Tabiiy geografiya kafedrasi professori, g.f.d. **N.Sabitova**
Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti Iqtisodiy geografiya kafedrasi professori, g.f.d. **N.Kamilova**

O'quv qo'llanma O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2021-yil 20-oktyabr 441-sonli burug'i bilan nashrga tavsiya etilgan. Qayd etish raqami 441-021

ISBN 978-9943-7845-3-6

MUNDARIJA

Kirish	3
1-mavzu: Geografiya fanining metodologik asoslari	5
2-mavzu: Geografiya fanining falsafiy mazmuni va amaliyot	14
3-mavzu: Landshaft, geomorfoma, geoskologiya nazariyalari va amaliyot	21
4-mavzu: Geografik qobiq, biosfera, noobsera nazariyalari va amaliyot	27
5-mavzu: Yer tabiati: umumigeografik qonuniyatlar va amaliyot (birbutunlik qonuni)	37
6-mavzu: Yer tabiati: geografik qonuniyatlar va amaliyot (zonallik qonuni)	47
7-mavzu: Yer tabiati: geografik qonuniyatlar va amaliyot (davriylik qonuni)	54
8-mavzu: Tabiiy hududiy xilma-xillik - biologik va ijtimoiy-ma'naviy xilma-xillikning asosidir	61
9-mavzu: Globallashuv davrida geografiya fani	68
10-mavzu: O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasida ko'ada tutilgan ayrim vazifalarning geografik jihatlari	78
11-mavzu: Falsafiy-geografik dunyoqarash va amaliyot	92
Qo'llanmada uchraydigan ayrim tayanch tushunchalarning izohli lug'ati	99
O'quv qo'llanmadagi mavzularga tegishli test savollari	104
I.Q. Nazarov tomonidan geografiya fani va geograflar sha'niga aytilgan hikmatomuz xulosalardan namunalari	116
Xotima o'rnida	121